

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2023 – 2024

Fjellsiden barnehage

Forord

Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (23)

«Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode.

Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

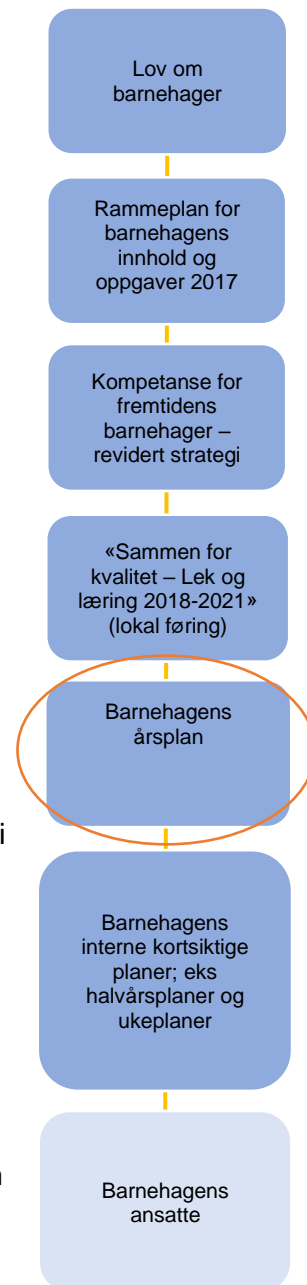
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

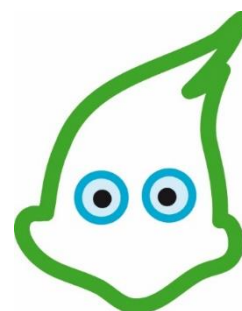
Etat for barnehage

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	8
1.3.1 Ser barnet	8
1.3.2 Varme	8
1.3.3 Inkluderende	8
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	9
– medvirkende barn i lek og læring	9
2.1 Tilknytning	9
2.2 Lek	9
2.3 Læring	10
2.4 Barns medvirkning	11
2.5 Vennskap og felleskap	11
2.6 Mangfold	12
3.0 Barnehagens tema/prosjekt	13
3.1 Barnehagens fellesprosjekt	13
3.2 Fagområder	14
3.2.1 Språk som basiskompetanse	15
3.2.2 Matematisk kompetanse	15
3.3 Digitale verktøy	16
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	17
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	17
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	17
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	18
I. Barnesyn og læringssyn	19
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	19
III. Danning gjennom omsorg, lek og læring	20
IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	20

V. Overganger	20
VI. Foreldremedvirkning	21
VII. Bærekraftig utvikling	22
VIII. Psykososialt barnehagemiljø	22
IX. Barns seksuelle helse	23

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Fjellsiden barnehage har sin historie tilbake til 1967. Barnehagen ligger naturskjønt til i fjellsiden i Starefossen med utsikt over hele byen.

Vi er en liten og oversiktlig nærmiljø-barnehage, hvor alle lett blir inkludert. Barnehagens flotte beliggenhet gir nærhet til naturen, og barna er mye ute, både på barnehagens uteområde, og på turer i nærliggende naturområder.

Vi er opptatt av å møte barnet der det er og legger vekt på at barna blir trygge på seg selv, og sitt møte med omverden. Dette fordrer at vi voksne er raus, anerkjennende og engasjerte i møte med barnet. Voksne i barnehagen er en trygg havn, der barnet alltid kan søke og komme tilbake til.

I Fjellsiden barnehage jobber vi for at barnas beste blir ivaretatt, og at personalet har god dialog med foreldre og barn. Vi legger til rette for en variert, aktiv og trygg hverdag gjennom lek, læring og samhold. Vi ivaretar barndommens egenverdi ved å gi barna en trygg, positiv og lærerik tid i barnehagen, der hverdagen er preget av latter og humor.

I år har vi et ekstra søkelys på LEK som et utviklingsområde. Lekens verdi i både relasjonsbygging, generell utvikling og følelsen av samhold og tilhørighet. Venenskap og relasjoner som oppstår i leken, er de viktigste byggesteinene for videre læring, utvikling og sosial kompetanse.

1.1 Struktur og organisering

Fjellsiden barnehage består av to avdelinger. Bellevue er småbarnsavdelingen med barn fra 1 til 3 år. Her har vi plass til 12 barn. På Fløien har vi plass til 24 barn i alderen 2 til 6 år.

Vi har et stort uteområde som strekker seg rundt hele barnehagen, og som inspirerer til lek og læring. Vi har et kupert naturterreng på baksiden av barnehagen som gjerne blir brukt til alt fra aking om vinteren og til planting i plantekasser på våren. På fremsiden av barnehagen er det mulighet for sykling, ballspill, dissing og skigåing på vinteren. Vi har bålpanne og stor takke som gjerne tas i bruk til matlaging på lekeplassen. Vi har også tre firmannsvogner slik at vi kommer oss på tur med aller minste.

Vi bruker også nærmiljøet vårt ofte. Vi har kort vei til Fløyfjellet og til Skansemyren Idrettspark. Vi har også fotballbane og lekeplass like i nærheten.

I barnehagen jobber det varme og engasjerte pedagoger, fagarbeidere og assistenter. Hver avdeling har to pedagoger og to fagarbeidere/assistenter.

Styrer er i barnehagen hver dag, 40% er knyttet til pedagogisk arbeid på avdeling.

1.2 Metodevalg

I Fjellsiden barnehage er vi opptatt av de nære relasjonene i barnehagen. Vi er opptatt av at barn og voksne skal oppleve trygghet og trivsel i barnehagen.

Sosial kompetanse handler om å mestre samspill med andre. I praksis vil det si å lære sosiale ferdigheter gjennom konkrete hendelser i hverdagslivet. Vi voksne kan sette i gang bestemte tiltak for å lære barna sosiale ferdigheter, men ingenting kan erstatte den læringen som finner sted i naturlige samspillsituasjoner.

Vinteren 2021 fikk vi en endring i barnehageloven som handler om at barnehagen skal jobbe systematisk for å forebygge utestenging og mobbing, og vi har jobbet mye med loven.

Dette barnehageåret ønsker vi å ha ekstra søkelys på det motsatte av mobbing, nemlig GLEDING. Gleding er et tankesett for alle som er opptatt av relasjoner, livskvalitet, helse, bærekraft og hverdagsglede! Gleding er utviklet av Siri Abrahamsen, og handler kort fortalt om hvordan vi har det sammen. Det handler om å løfte på det man vil ha mer av i hverdagen. For oss er det trygghet, selvfølelse, empati og tilhørighet for alle. Vi trener de sosiale -og emosjonelle musklene. Vårt mål er at vi skal ha en trygg flokk, der barna kjenner seg elsket og verdsatt, og at alle kjenner på trygghet og glede.

«Gleding handler om å bry seg, og ta vare på hverandre – små og store. Og om å tåle livet sammen. Det handler om å bygge robuste og empatiske mennesker som gjør en forskjell for seg selv og andre. Gleding handler om å gjøre de små tingene for hverandre i hverdagen – det som ikke koster noe, men som er så verdifullt. Ensomhet er en voksende utfordring i landet vårt. Gleding har som mål å skape et samfunn der alle føler seg verdsatt og alle hører til». (Siri Abrahamsen)

I tillegg til å jobbe med sosial kompetanse i hverdagssituasjonene bruker vi også ulike pedagogiske verktøy som bygger relasjonelle ferdigheter, kunnskaper og holdninger.

I Fjellsiden barnehage bruker vi blant annet; «Grønne tanker – Glade barn». Det er en metode for planlagt tematisering av tanker og følelser. I denne metoden vil barna få en økt bevissthet av sammenhengen mellom tanker og følelser. Og hva og hvordan man kan forholde seg til ulike følelser. Barna får møte tenkebamsene Grønn og Rød som hjelper barna å sette ord på og forholde seg mere konstruktivt til sine tanker og følelser. Tanker som skaper vansker, kalles rød tanker. Tanker som skaper glede, trivsel og trygghet, kalles grønntanker. Grønn og Rød kan lekes med, brukes som påminnere og være konkrete hjelpemidler.

Forskning viser at tidlig innsats for å utvikle barns sosiale kompetanse i barnehagen er vesentlig for å motvirke mobbing, utestenging og problemadferd.

Vi leser også om Kaninen og pinnsvinet. Det er en serie på 10 små vennebøker og vennekort av Linda Palm. Serien er et konkret og enkelt verktøy for å arbeide med empati i barnehagen.

«Du og jeg og vi to» av Kari Lamer er annet pedagogisk verktøy vi bruker i arbeidet med sosial kompetanse. Her viser vi blant annet plakater fra ulike hverdagssituasjoner som barna reflekterer rundt.

I tillegg bruker vi Siri Abrahamsen sine bøker, opplegg og produkter om GLEDING. Alle bøkene og produktene bidrar til bedre psykisk helse, livsmestring, selvledelse og sosial og emosjonell kompetanse.

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

- Gleding handler om å sette søkelys på det vi vil ha mer av. Vi er modig i møtet med hverandre, og bygger gode dager sammen.
- Barnet opplever trygghet og tilhørighet til å leke, utforske og lære.
- Vi justerer oss og følger barnets fokus og initiativ.
- Vi skaper trygghet, og støtter barn i lek.

1.3.2 Varme

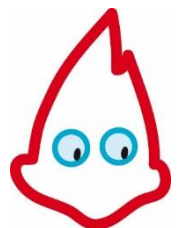
«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

- Vi gir barnet hjertevarme, er nære og tilstedeværende.
- Vi gir plass til Gleding, undring og feiling.
- Vi synliggjør og verdsetter ulike behov, meninger og perspektiver i felleskapet.
- Vi gir barnet oversikt og forutsigbarhet.

1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

- Vi sørger for at barna får samhandle i smågrupper og i større fellesgrupper.
- Vi legger til rette for vennskap og gode relasjoner.
- Vi voksne støtter i konflikter.
- Vi setter ord på barnets følelser, handlinger og hensikter.

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

I Fjellsiden barnehage er vi opptatt av barnehagen skal fremme vennskap og felleskap. Leken er tema for oss i år! Leken er med på å bidra til å etablere og bevare vennskap samt opplevelsen av felleskap. Å tilhøre en gruppe gir barn trygghet og sosial tilknytning. Vennskap bidrar til en følelse av deltagelse og felleskap som igjen bidrar til positiv selvfølelse. De voksne i barnehagen har en svært viktig rolle ved å hjelpe å etablere og støtte i relasjoner mellom barna. Vi ønsker at barn og foresatte føler en tilknytning og tilhørighet til barnehagen.

Fokus i år:

- **Ved tilvenning har vi primærkontakter. Barnet blir kjent og knyttet til denne voksne først. Etter hvert vil vi oppmuntre, hjelpe og støtte barnet til å utforske relasjoner til andre voksne i barnehagen.**
- **Vi skaper oversikt og trygghet. Vi er til stede og nære barnet, og viser hjertevarme.**

2.2 Lek

Lek er en allsidig og viktig aktivitet for barnet, og har egenverdi. Lek er en indremotivert prosess som stimulerer til utvikling, læring og sosial kompetanse. Det er viktig å ta vare på leken som skjer på barnas premisser, samtidig som barnehagen og personalet legger til rette for og beriker alle typer lekeaktiviteter, både ute og inne.

I Fjellsiden barnehage jobber vi ut fra en tanke om at leken er den viktigste arenaen for å skape og opprettholde vennskap. Vi vet at det å ha venner er avgjørende for barnas trivsel i barnehagen. Gjennom leken lærer barna sosiale spilleregler, tilegner seg språklige ferdigheter, og møter motoriske og kognitive utfordringer. Barna opplever progresjon i lek ved å møte utfordringer og oppleve å mestre dem.

I leken lærer barna blant annet dette:

- Sosial kompetanse og vennskap
- Motorisk utvikling og fysisk utfoldelse
- Mestring
- Videreutvikle fantasi og nye egenskaper
- Å bli løsningsorientert
- Språkutvikling
- Utforske og lære nye ting
- Øve på turtaking

- Samarbeid
- Løse konflikter
- Vi bruker ipad, digital tavle, mobiltelefon og pc som verktøy inn i leken til barna.

Fokus i år:

- **Vi danner gode lekearenaer der alle er inkludert.**
- **Alle har en GLEDINGvenn som passer på at ingen er alene.**
- **Vi legger til rette for felles opplevelser og turer utenfor barnehagen.**
- **Voksne er engasjerte og tett på i leken inne og ute.**

I år er det tema lek som er barnehagens fellesprosjekt. I løpet av året skal vi sette søkelys på ulike komponenter som er viktig for leken. Les mer om dette under kapittel 3.

2.3 Læring

Læring defineres som relativt varig endring av atferd som følge av erfaring. Barn lærer gjennom alt de opplever og erfarer.

Rammeplan for barnehagens syv fagområder sikrer at barna møter varierte læringssituasjoner i løpet av barnehagetiden. Læring skjer i de uformelle daglige situasjonene, så vel som i de formelle, strukturerte læringssituasjonene.

For å fremme læring støtter personalet opp om barnas lyst til å leke, utforske og undre seg. Vi tilrettelegger for nye utfordringer, erfaringer, metoder og temaer med utgangspunkt i barnas nærmeste utviklingszone og interesser, fordi vi vet at læring er en indre motivert prosess. Samtidig som vi tilbyr rike sanseopplevelser, da barn lærer gjennom å erfare med hele seg.

Vi oppmuntrer barna til å gjøre seg egne erfaringer ved å ta selvstendige valg, og verdsetter den mestringsgleden som oppstår når barnet prøver selv.

Fokus i år:

- **Vi hjelper hverandre til å bli den beste versjonen av oss selv**
- **Vi oppmuntrer til utforsking og stiller spørsmål**
- **Barn og voksne erfarer at det ikke er farlig å gjøre feil, da prøver vi på nytt**
- **Voksne skaper tydelige og trygge rammer for barna**

2.4 Barns medvirkning

For barna i barnehagen er medvirkning er en viktig del av hverdagen. Det å bli sett og hørt spiller en stor rolle for barnas selvbilde og selvfølelse. Gjennom å lytte, spørre, vise interesse for barns meninger, kommer dette til syne i praksis, der barna ser at deres meninger blir hørt og gjennomført.

«Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barnet skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet» (Barnehageloven § 3). Det betyr ikke at barna skal bestemme alt, men at de blir hørt, sett og anerkjent for den de er, for sine ønsker og sine behov.

Fokus i år:

- **Vi legger til rette for å kunne endre de pedagogiske planene, for å følge barnas interesser.**
- **Barnas ideer og meninger blir tatt på alvor.**
- **Leker og utstyr er tilgjengelig for barna.**
- **Vi anerkjenner at vi er forskjellige, og møter hverandre med respekt.**

2.5 Vennskap og felleskap

I Fjellsiden barnehage er vi opptatt av kvaliteten på samspillet mellom barna og de voksne. Vi jobber for at alle skal trives, er trygge og har gode venner.

Vennskap er viktig! Det er i samhandling med andre at vi mennesker lærer aller mest, både om oss selv og om livet. I barnehagen fokuserer vi mye på vennskap. Hva er en god venn? Hvordan er man en god venn? Ifølge Rammeplanen skal barnehagen bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelse og mobbing. Derfor ønsker vi dette året å sette søkelys på leken.

I vår barnehage legger vi til rette for at alle kjenner seg velkommen og at alle har en viktig betydning for fellesskapet. Vi har nulltoleranse for mobbing.

De voksne i barnehagen støtter barna i spill med andre barn, og hjelper barna til å utforme normer for samhandling i felleskap. Vi hjelper også barna til å se andres perspektiv på følelser, opplevelser og meninger. Barna støttes også til å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger på konfliktsituasjoner.

Fokus i år:

- **Vi legger til rette for vennskap og gode relasjoner**
- **Alle skal ha en GLEDINGvenn**

2.6 Mangfold

Ifølge Rammeplanen for barnehager skal «barnehagen fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på».

Gjennom barnehagetiden blir barnet rustet til å møte verden utenfor barnehagen. Det viktigste vi gir barnet er en god selvfølelse, det at barnet opplever seg verdifull i kraft av den personen det er, og ikke i kraft av hva det kan. Likestilling og likeverd står sentralt for å utvikle raushet overfor hverandre. Vi legger til rette for at barna får selvstendige meninger, viser respekt for andre, følger regler, viser empati, omsorg og forståelse for at andre kan ha andre meninger enn dem selv.

Barna opplever progresjon ved at vi bidrar til og utfordrer dem til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne.

I barnehagen møter barna mennesker i forskjellige livssituasjoner som gir dem innblikk i at tross forskjeller er vi alle like mye verdt. Vi er opptatt av å fremme nysgjerrighet til verden rundt oss.

Fokus i år:

- **Vi gir plass til glede, undring og feiling.**
- **Vi synliggjør og verdsetter ulike behov, meninger og perspektiver i felleskapet.**
- **Alle opplever at de er betydningsfulle, og at man har en viktig rolle i et større fellesskap.**

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

3.1 Barnehagens fellesprosjekt

I år er det leken som er barnehagens fellesprosjekt. Leken er en av de fremste arenaene hvor vi kan skape trygt og godt barnehagemiljø for barna. Leken har en grunnleggende egenverdi for barna og derfor skal vi som personal forvalte leken med den aller største respekt. Leken er barns uttrykksform og væremåte i verden. For barn er ikke leken bare lek. For når barn har lekt har de også blant annet fått erfaring med og øvd på

Det er blant annet i leken vi kan se på vilkårene til Kapittel 8 i barnehageloven er oppfylt. Den sier at alle barn har rett på ett trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Dette fordrer at personalet er aktivt tilstedeværende i leken og arbeider med leken ut ifra ulike perspektiv. Barnehagens psykososiale miljø kan dere lese mer om på s. 22 i denne årsplanen.

Målet vårt med dette utviklingsprosjektet er:

Gjennom barnehageåret 2023/2024, Skal vi utvikle oss innenfor ulike spekter av den viktig leken.

Igjennom barnehage året vil vi stille oss viktige refleksjons spørsmål som vi skal arbeide aktivt med på avdelingene.

Frileken: September, oktober og november.

Dette er den viktige leken som barna selv konstruere med utgangspunkt i sine egne erfaringer, refleksjoner og perspektiver på omverden. Leken kan virke kaotisk og uoversiktlig når man står på utsiden. For noen barn er denne leken utfordrende å mestre. [Fri lek eller voksenstyrte aktiviteter? \(barnehage.no\)](#)

- Hvordan støtter vi barna som opplever utfordringer i perioder med frilek?

Det fysiske lekemiljøet: Desember, januar og februar

Det fysiske lekemiljøet skal gjenspeile at alle barn får delta aktivt i lek, aktiviteter ut ifra sine interesser. – [Rom for lek \(utdanningsforskning.no\)](http://Rom%20for%20lek%20(utdanningsforskning.no))

- Gjenspeiler leker og materialer barnas interesser?
- Er disse alternativene tilgjengelig for barna?
- Hvordan fanger vi opp interessene til barna med non-verbal språk?

Voksenrollen i lek: Mars, april og mai

Fokuset vårt på å kartlegge og forebygge krenkelser, mobbing og utestenging i lek innebærer ett ekstra blikk på voksenrollen. – [De voksne må inn i leken for å gi barna den livsviktige lekekompetansen. \(barnehage.no\)](http://De%20voksne%20m%C3%A5%20inn%20i%20leken%20for%20%C3%A5%20gi%20barna%20den%20livsviktige%20lekekompetansen.%20(barnehage.no))

Gjennom aktiv distanse, skal vi voksne bidra til barnas lek og samspill fra sidelinjen. Vi skal veilede og støtte leken der det er behov for, uten å LEDE leken. Det er barna som skal lede leken. Det er denne balansen vi må finne.

- Hvordan er vår praksis i lek med barn?
- Hvordan opplever vi hverandres praksis i lek med barna?

Uteleken: April, mai og juni

Forskning viser at det er i uteleken det kan forekomme mest utestenging og krenkelser. [Utestenging i barnehagen: – Barn somlet med å kle på seg, for ute ventet timer med frilek der de ble gående alene \(utdanningsnytt.no\)](http://Utestenging%20i%20barnehagen:%20-%20Barn%20somlet%20med%20%C3%A5%20kle%20p%C3%A5%20seg,%20for%20ute%20ventet%20timer%20med%20frilek%20der%20de%20ble%20g%C3%A5ende%20alene%20(utdanningsnytt.no))

Det betyr at vi må ta ett ekstra blikk på vår rolle i uteleken. Derfor sammenfaller disse to temaene. I tillegg viser også forskning at risikofylt lek er viktig for barns sin utvikling.

- Hvor befinner vi oss voksne oss i uteleken?
- Begrenser de voksne sine behov for barns lek?

3.2 Fagområder

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Rammeplanen 2017.

Hverdagslivet i Fjellsiden barnehage er preget av alle områder som livet byr på, deriblant alle fagområdene som er beskrevet i Rammeplan for barnehage. De ansatte skal være kjent med innholdet i beskrivelsene av fagområdene og bevisst bruke de i sammenheng med hverdagslivet vårt. Vi er opptatt av at hverdagssituasjonene i barnehagen er den største kilden til relasjonsbygging, utforskning, undring, læring og mestring.

I planleggingen, utførelsen og evalueringen av vårt arbeid er vi bevisst på at fagområdene er en gjennomgående del av barnehagedagen vår

3.2.1 Språk som basiskompetanse

Språket er et kommunikasjonsmiddel, redskap for tenkning og refleksjon, samt uttrykk for følelser og opplevelser.

I Fjellsiden barnehage er vi bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker alle sider ved barnas utvikling. I samspill med barna støtter vi dem i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.

- Personalet bruker hverdagsspråket aktivt med barna
- Vi bruker ulike uttrykksformer som sang, rim og regler
- Personalet er aktive deltakere i lek og setter ord på hva barnet opplever
- Vi benevner og støtter barn som ikke har verbalt språk gjennom tegn til tale
- Barna får møte et variert innhold av barnelitteratur og ulike spill

3.2.2 Matematisk kompetanse

Matematikk i barnehagen handler om at barna skal få leke med, erfare og utforske matematikk.

Når barna gjør egne erfaringer og blir stimulert til å tenke, lærer de begreper og ser sammenhenger. Når barna får sette ord og tanker på egne erfaringer utvikler de sin egen matematiske kompetanse.

I barnehagen har vi tilgjengelige bøker, spill, musikk, leker, og utstyr som støtter den matematiske utforskingen.

- Barna møter et nysgjerrig personale som sammen med barna utforsker for å finne svar på matematiske spørsmål.
- Barn og personale bruker plasseringsord
- Personalet støtter barna i lek og aktiviteter med digitale verktøy
- Personalet bruker det matematiske språket aktivt

3.3 Digitale verktøy

«Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn». (Rammeplan kap.8, side 44)

Digitale verktøy bringer med seg både muligheter og restriksjoner i forhold til barnas digitale kompetanse. Ved å gi barna muligheten til å eksperimentere og erfare, styrker vi erfaringsgrunnlaget og holdningene knyttet til bruk av digitale verktøy.

I det pedagogiske arbeidet kan digitale verktøy brukes til ulike formål. Det kan fremkomme gjennom visuelle fremvisninger av bilder og videoer, nett-søk, videoproduksjon, eller når barn og voksne bruker foto for å dokumentere opplevelser og erfaringer.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Planlegging, vurdering og dokumentasjon synliggjør det faglige innholdet i barnehagen. Dette er utgangspunkt for refleksjon over egen praksis for personalet i barnehagen, og er grunnlag for videre utvikling av barnehagen. Vi tar barna aktivt med i planlegging- og vurderingsarbeidet. Barna bidrar med egne innspill, og vi tar utgangspunkt i barnas interesser for tema og aktiviteter.

Det er viktig for oss at barna får mulighet til å påvirke sin hverdag. Barna vet at deres mening betyr noe og blir tatt på alvor, selv om det ikke nødvendigvis betyr at de kan bestemme alt. I planleggingen kommer de med innspill til hva de ønsker å gjøre, og hva de interesser seg for. Barna deltar i demokratiske beslutningsprosesser. Gjennom smågruppedagogikk får alle mulighet til å uttale seg i liten gruppe, de blir hørt og tatt på alvor i dialog med en voksen, og slik får de være med å forme hverdagsaktiviteter og prosjekter.

Vi planlegger vår virksomhet, og bruker følgende verktøy:

- Rammeplan for barnehager
- Månedspan
- Pedagogisk skriv en gang i måneden
- Dagen i dag
- Billedokumentasjon
- Foreldresamtaler
- Interne planer/referat
- Evaluering

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

Ifølge Rammeplanen skal barnehagen bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelse og mobbing. Derfor ønsker vi dette året å sette fokus på relasjonen barn-barn.

I Fjellsiden barnehage er vi opptatt av kvaliteten på samspillet mellom barna og de voksne. Vi jobber for at alle skal trives, er trygge og har gode venner.

Vennskap er viktig! Det er i samhandling med andre at vi mennesker lærer aller mest, både om oss selv og om livet. I barnehagen fokuserer vi mye på vennskap. Hva er en god venn? Hvordan er man en god venn?

I vår barnehage legger vi til rette for at alle kjenner seg velkommen og at alle har en viktig betydning for fellesskapet. Vi har nulltoleranse for mobbing.

De voksne i barnehagen støtter barna i samspill med andre barn, og hjelper barna til å utforme normer for samhandling i felleskap. Vi hjelper også barna til å se andres perspektiv på følelser, opplevelser og meninger. Barna støttes også til å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger på konfliktsituasjoner.

Vurderingsområdet i år: Alle har noen å leke sammen med.

Personalet vil kartlegge vurderingsområdet ved hjelp av observasjon, samtale og vurderingsskjema.

Vurderingsområder	Målsetting	Hvor evalueres det?	Når evalueres det?	Ansvar
Relasjonen barn-barn	Ingen skal føle utenforskap! Alle skal bli inkludert! Alle skal ha noen å være med!	Avdelingsmøter Ped. møter Personalmøter Barnesamtaler	Månedlig	Ped. leder Assistentene Styrer

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Den viktigste arenaen for medvirkning er de daglige møtene i hente- og bringesituasjoner. Her får foresatte informasjon om hvordan dagen har forløpt. Det er barnehagen sitt ansvar å legge til rette for at det blir en god dialog. Vi skal bygge tillit med foresatte på alle nivå, og sikre at foresatte får medvirke i utviklingen.

Barnehagen er også interessert i å høre hvordan barnet har det hjemme, hva barnet er opptatt av. Alt vi gjør er avhengig av barnas interesser og evner. Vi utvikler arbeidet vårt i tråd med hva barna uttrykker av ønsker. Gjennom samtale med foresatte, barnesamtaler og dokumentasjonen får vi vite hva enkeltbarn og barnegrupper ønsker å bruke tiden sin på. Ut ifra dette vinkler vi arbeidet vårt etter barna i barnehagen.

På foreldremøtene legger vi tilrette for at foreldrene får snakke sammen om arbeidet i barnehagen. Ved evaluering av brukerundersøkelsen får også foreldrene være med å påvirke innholdet i barnehagen.

I foreldresamtalene som vi har to ganger årlig er det også naturlig at vi prater om barnehagehverdagen.

Foresatte kan medvirke gjennom barnehagens foreldreråd, som består av alle foresatte. Dette danner igjen foreldreutvalget, FAU, som igjen velger sine representanter til samarbeidsutvalget (SU).

Foresattes medvirkning innebærer at foresatte tar del i barnehagens virksomhet, uttrykker egne tanker og meninger og er med på å påvirke tilbudet som barnet gis i barnehagen. Hvor aktiv deltakelsen blir, er naturlig nok avhengig av den enkeltes kapasitet og mulighet.

Del to

I. Barnesyn og læringssyn

Artikkel 3 i barnekonvensjonen – Barnets beste.

Alle barnehager skal bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, slik som barnevernkonvensjonen.

I Fjellsiden barnehagen vil i år se nærmere på organiseringen i barnehagen og vårt pedagogisk planarbeid. Har vi alltid barnets beste i fokus når vi organiserer barnehagedagen? Legger vi til rette for god lek i barnehagen? Har vi barnet i fokus når vi planlegger pedagogiske opplegg?

Vi skal se nærmere på:

- Hvordan legger vi til rette for et godt lekemiljø i barnehagen.
- Lar vi barna få medvirke i sin hverdag?
- Har personalet et felles barnesyn og læringssyn?

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Kvalitet i barnehagen er først og fremst avhengig av de menneskelige ressursene, det vil si barna, foresatte og barnehagens ansatte.

Barn blir til i møte med sine omgivelser, og i dette møtet bygger barn identitet og kunnskap. Gode relasjonelle ferdigheter er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. Det å delta i fellesskap og oppleve vennskap støtter barnets selvfølelse og gir rom for å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andre.

Ansatte i barnehagen er viktige personer for barna, og det er derfor av stor betydning at ansatte møter barna med respekt, likeverd og empati. Å anerkjenne barnet som subjekt betyr å møte den enkelte som et individ som kan forholde seg til seg selv, med rettigheter i forhold til egne tanker og følelser.

Arbeidet med relasjonskompetanse er med på å bevisstgjøre oss på våre holdninger og kommunikasjon i alle våre relasjoner i barnehagen.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Vi ser på danning som en livslang prosess, som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter.

Barna blir dannet inn i samfunnet gjennom å delta i fellesskap med andre. Å være en del av ett større fellesskap er verdifullt for hvert enkelt menneske. Barna får erfaring med å si sin mening, og slik påvirker de det samfunnet de lever i.

Vi gir barn støtte til å uttrykke seg, og hjelper dem å se sammenhengen og meningen i det som skjer i hverdagen.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Alle barn er unike og kommer til barnehagen med sin personlighet og med sine erfaringer. Dette blir vårt utgangspunkt for å kunne legge til rette for det enkelte barns utvikling.

For å sørge for at hvert enkelt barn skal få muligheten til å oppleve progresjon og mestring, er vi avhengige av at personalet er observante og lydhøre for hvilke behov barna har og hvor de er i sin utvikling.

Det er ikke alder som bestemmer hvilke behov og forutsetninger barnet har for å videreutvikle seg selv. Opplevelser av mestring er nært knyttet til utviklingen av et godt selvbilde. Derfor må alle barn få utfordringer tilpasset sitt utgangspunkt. Vi griper barna i mestringsøyeblikket.

V. Overganger

Overgang hjem – barnehage

I Fjellsiden barnehage er vi svært opptatt av barnas behov for trygghet og omsorg, spesielt når barnet begynner i barnehagen. Vi setter av god tid, følger tett opp og vi tilpasser rutiner slik at barnet får etablere gode relasjoner til oss voksne og til de andre barna. Foreldre får skriftlig og muntlig informasjon om barnehagens innhold og rutiner. Foreldre fyller ut samtykkeskjema, og helseinformasjon om barnet før oppstart.

Vi er til stede for barn og foreldre ved å lytte aktivt, og ved å være deltakende i aktivitet og i samtaler med både barn og foreldre. Vi har informasjonsmøte for nye foreldre i juni, og før oppstart får foreldre et informasjonsskriv om barnehagen. Når barnet begynner i barnehagen tilbys de oppstartssamtale med pedagog og blir tildelt en kontaktperson i starten. Denne personen er sammen med barnet den første tiden til barnet er trygg. Vi ser verdien av å bruke god tid på tilvenning for både barn og foreldre.

Overgang liten avdeling – stor avdeling

Barna som skal gå over på stor avdeling får informasjon om dette og blir i flere situasjoner forberedt på overgangen. Dette kan gjøres ved at barna deltar på måltider, turer og samlingsstunder på stor avdeling. Foreldre får informasjon i forkant av overgang og tilbud om å delta på møte for overgang til ny avdeling, der blant annet rutiner på avdeling og

tilvenningsperiode er tema. Vi har en tett dialog mellom avdelinger og pedagogisk ledere har tett dialog om hvilke behov de enkelte barna som skal bytte avdeling har.

Overgang barnehage – skole

Barna i førskolealder får hele året før de starter skolen være med i førskolegruppe med fokus på skoleforberedende aktiviteter. Vi øver på å bli selvhjulpen/ selvstendighetstrening samt holdningsskapende arbeid der barna får et eget opplegg med samspillmetoden dialog.

Vi besøker skolene barna skal begynne på og tar imot lærer fra skolen (dersom skolen tar initiativ til dette). Vi gjennomfører samordningsmøter med den aktuelle skole ved behov, og overføre relevante opplysninger om barnet med foreldres samtykke.

VI. Foreldremedvirkning

Den daglige kontakten danner grunnlag for et godt samarbeid. Vi jobber for at samarbeidet preges av åpen og god kommunikasjon, gjensidig respekt og forståelse. I barnehagen legger vi vekt på å ta imot alle, både barn og voksne, på en imøtekommende og inkluderende måte hver dag. Det er flott om foreldre kommer innom på avdelingene sammen med barna. Det gir barna en god trygghet å se at det som skjer i barnehagen også interesserer foreldrene.

Oppstartssamtaler gjennomføres med nye foreldre når barnet starter i barnehagen.

Foreldresamtaler er viktig for at vi i barnehagen lærer det enkelte barn bedre å kjenne. Foreldrene er eksperter på sitt barn, og bidrar gjennom samtaler til at vi ansatte kan følge opp hvert enkelt barn på en god måte i barnehagen. Foreldre gir oss ansatte innblikk i hvordan barnet fungerer hjemme, og pedagogisk leder forteller om barnet i barnehagen. Ikke alle samtaler kan tas opp i nærvær av barna. Alle foreldre får tilbud om foreldresamtale to ganger i året. Slike samtaler foregår om høsten (oktober/november) og vår (april/mai). Ved behov avtaler vi flere samtaler.

Vårt mål er å sikre utvikling og god trivsel hos barna ved å ha et godt samarbeid med barnas foreldre.

Foreldremøter blir avviklet minimum en gang i året. Foreldremøte om høsten er gjerne en presentasjon av barn, foreldre, personalet og av planene for barnehageåret. Foreldrene får her bidra med tanker og ideer til barnehagens planer. På dette møtet velger foreldrene foreldrerådsleder/representanter i barnehagens samarbeidsutvalg, samt foreldrenes arbeidsutvalg.

Arrangementer med foreldrene: I løpet av barnehageåret blir foreldre invitert til ulike arrangementer i barnehagen. Det kan være sangstund, Luciafeiring eller sommerfest i juni. Noen ganger er det barnehagen som inviterer, andre ganger er det Fau som inviterer til sammenkomst i barnehagen.

Evaluerings av barnehageåret skjer underveis i året, og foreldre får mulighet til å delta i dette arbeidet gjennom blant annet brukerundersøkelse hvert vår. Dette er nyttig informasjon for oss i personalgruppen når vi foretar den helhetlige vurderingen og justerer kursen videre

VII. Bærekraftig utvikling

Ved å gi barna opplevelser i naturen bidrar vi til å skape gode holdninger til planter og dyr. Vi tar vare på miljøet vårt og det vi har. Vi behandler det vi har på en god og bærekraftig måte. Vi kildesorterer vårt avfall og vi bruker gjerne gjenbruksmaterieell i leken vår.

Vi har vært med på et prosjekt i regi av Vilvite som heter Naturvennpatruljen, som satte sine spor. Miljøvern er noe som treffer barna, og vi ser at denne kunnskapen er noe de bærer med seg videre. De reagerer på søppel i naturen, og plukker opp og ytrer engasjement.

I barnehagens uteområde har vi en kjøkkenhage. Prosessene som finner sted på denne arenaen er kjempeviktig, spennende og lærerikt. Det å inkludere og skape et spennende forhold til sunne, gode grønnsaker ikke minst. Men også de voksende prosessene med å sette noe i jorda, ta vare på det og gi joda næring, før vi til slutt kan smake på det vi sammen har dyrket frem. I denne læringsprosessen er det å dra inn *digitale verktøy* svært aktuelt. Vi kan studere plantene ved hjelp av mikroskop og vi kan dokumentene utviklingene og lage en timelaps ved hjelp av bilder kontinuerlig i prosessen.

VIII. Psykososialt barnehagemiljø

Det er forankret i Barnehageloven at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap.

Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet er et kontinuerlig arbeid som er retningsgivende for barnehagens kvalitetsutviklingsarbeid og grunnleggende for alt vi gjør i barnehagen, både i samspill med barna, samarbeid med foreldre og innad i personalgruppen.

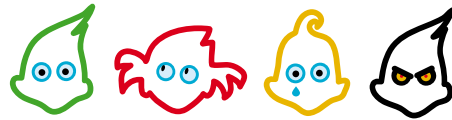
Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig.

Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår.

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Fjellsiden barnehage

Starefossveien 20A

5019 Bergen

E-post: barnehage.fjellsiden@bergen.kommune.no

WWW: [Bergen kommune - Vår profil](#)

**BERGEN
KOMMUNE**